Fimmtudaginn 16. desember 1971.

Nr. 158/1970. **J. P. Guðjónsson h/f**
(Kjartan Reynir Ólafsson hrl.)
gegn
Jóni N. Sigurðssyni f. h. Enna-Werk, München (Jón N. Sigurðsson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómarar Hæstaréttar.

Lausafjárkaup. Áhætta á söluhlut. Fjárnám. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 27. ágúst 1970. Krefst hann sýknu af öllum kröfum stefnda, þar á meðal, að hin áfrýjaða fjárnámsgerð verði úr gildi felld. Þá krefst hann og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti úr hendi stefnda.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og fjárnámsgerðar, sem fram fór hinn 20. júlí 1970. Hann krefst einnig málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Málsatvik eru rakin í héraðsdómi, en eftir uppsögu hans hafa verið lögð fyrir Hæstarétt mörg ný skjöl og framkvæmdastjóri áfrýjanda komið fyrir dóm.

Stefndi sendi ekki vörupöntun áfrýjanda til geymslu í tollvörugeymslu, eins og áfrýjandi hafði áskilið í pöntun sinni. Yfir þessu kvartaði áfrýjandi í bréfi 2. janúar 1967 og beiddist jafnframt, að hann fengi að greiða vöruna á fjórum mánuðum. Hann mæltist og til þess, að stefndi fengi viðskiptabanka sinn til að hlutast um, að viðskiptabanki áfrýjanda afhenti honum vöruskjölin án greiðslu. Stefndi hafnaði þessum tilmælum áfrýjanda í bréfi 20. janúar 1967. Bauðst þá áfrýjandi til þess í bréfi 20. febrúar 1967 að greiða vöruna í þrennu lagi, í febrúar, marz og apríl, en stefndi fengi honum yfirlýsingu, stílaða á viðkomandi og ætlaða til sýningar í innheimtubankanum, um, að stefndi samþykkti þennan greiðsluhátt. Enn sagði svo í bréfi þessu: „Please be advised that the Bank vill have full control over the consignment, until it is paid". Stefnda, sem var rétt að skilja tilmæli þessi

svo, að áfrýjandi héldi ekki lengur við það, að honum yrðu fengin vöruskjölin án greiðslu, samþykkti þetta í bréfi 3. marz 1967 og sendi umbeðna yfirlýsingu. Má fallast á það með héraðsdómi, að með þessum bréfaskiptum hafi aðiljar náð samkomulagi um kaupskilmála og að varan hafi nú verið geymd á áhættu áfrýjanda í vörugeymslu flytjanda.

Áfrýjandi framvísaði aldrei bréfinu frá 3. marz í Landsbanka Íslands, en samkvæmt því átti síðasta af þrem greiðslum áfrýjanda að fara fram í apríl 1967. Stefnda barst engin greiðsla frá áfrýjanda og ritaði honum því bréf, sem dagsett er 20. apríl 1967. Í bréfi þessu óskaði stefndi endursendingar vörunnar, ef áfrýjandi gæti enga greiðslu sent fyrir 5. maí 1967. Þessu bréfi stefnda svaraði áfrýjandi hinn 3. maí 1967. Fór hann þá fram á frekari gjaldfrest og bauðst til að greiða allan kostnað af greiðsludrættinum. Þessum tilmælum áfrýjanda svaraði stefndi í bréfum 16. maí og 10. júlí 1967. Í þessum bréfum var áfrýjandi hvattur til að inna greiðslur þegar af hendi. Áfrýjandi svaraði ekki þessum tveim bréfum stefnda fyrr en hinn 1. september 1967, en þá tilkynnti hann stefnda, að varan væri brunnin. Enn fremur segir svo í bréfinu: „Please be advised that such a consignment addressed to us is covered by our insurance policy, and, therefore, there will be no loss to yourselves".

Hinn 24. ágúst 1967 endursendi Landsbankinn vöruskjölin til viðskiptabanka stefnda að beiðni hins síðarnefnda banka. Ástæðan var vanskil áfrýjanda. Ekkert er hins vegar komið fram í málinu um það, í hvaða tilgangi þetta var gert. Ekki vitjaði áfrýjandi vörunnar eftir þetta né bauðst til að greiða hana, unz hún brann.

Svo sem fyrr greinir, var varan geymd á áhættu áfrýjanda eftir samkomulag aðilja, er varð með bréfaskiptunum 20. febrúar og 3. marz 1967. Dráttur sá, sem á því varð, að áfrýjandi fengi hana í hendur, stafaði af vanskilum hans. Í bréfum stefnda 16. maí og 10. júlí hvatti hann enn áfrýjanda til að inna af hendi greiðslu. Gerði stefndi áfrýjanda þannig ljóst, að hann vildi halda upp á hann kaupunum. Áfrýjandi hefur ekki leitt rök að því, að stefndi hafi verið búinn að

samþykkja að taka vöruna aftur, og ekki verður talið, að stefndi hafi einhliða rift kaupunum né fyrir tómlæti glatað rétti til að halda þeim upp á áfrýjanda. Ekki verður talið, að áhættan á, að varan færi forgörðum af tilviljun, hafi flutzt á stefnda við þá endursendingu vöruskjalanna, sem að framan greinir. Samkvæmt þessu er rétt að staðfesta hinn áfrýjaða dóm að undanskildu málskostnaðarákvæði hans, en eftir öllum atvikum þykir rétt, að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti falli niður.

Staðfesta ber hina áfrýjuðu fjárnámsgerð.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður að öðru leyti en því, að málskostnaður fellur niður.

Hin áfrýjaða fjárnámsgerð er staðfest.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

Sératkvæði

Gizurar Bergsteinssonar hæstaréttardómara.

Eftir uppsögu héraðsdóms hefur ýmissa gagna verið aflað.

Framkvæmdastjóri áfrýjanda hefur komið fyrir dóm og skýrt frá því, að hann hafi, áður en atburðir máls þessa gerðust, átt viðskipti við stefnda í tvö til þrjú ár, en einungis hafi verið um smáar pantanir að tefla. Hann kveðst hafa rætt við framkvæmdastjóra stefnda í Þýzkalandi í október 1966. Hafi sér verið skýrt frá því, að hann gæti fengið mun hagstæðara verð, ef hann gerði stærri pantanir. Hann segist hafa svarað því til, að það gæti hann ekki, nema hann fengi vöruna með öðrum kjörum, og hafi hann skýrt frá starfsemi Tollvörugeymslunnar í því sambandi. Vörur þær, sem í málinu greinir, pantaði áfrýjandi með bréfi 14. nóvember 1966, sem tekið er upp í héraðsdóminn. Er þar m. a. áskilið: „Verða vörurnar geymdar í tollvörugeymslu og greiddar, um leið og þær eru innleystar". Í aðiljaskýrslu fyrir dómi hefur framkvæmdastjóri áfrýjanda lýst því, að það hafi verið algert skilyrði fyrir kaupunum, að vörurnar yrðu

sendar í tollvörugeymslu. Vörurnar voru nú sendar frá München í Þýzkalandi hinn 5. desember 1966. Í bréfi stefnda til áfrýjanda 7. desember 1966, sem rakið er í héraðsdómi, segir m. a.: „Því miður getum við ekki fallizt á skilmála yðar að skipta vörureikningi okkar í nokkrar greiðslur eftir magni, sem tekið er úr tollvörugeymslu". Er því neitað, að um þetta hafi verið rætt á fundi framkvæmdastjóranna í Þýzkalandi. Stefndi sendi Landsbanka Íslands sýningarvíxil og önnur heimildarskjöl um vöruna til innheimtu.

Um vátryggingu vörunnar segir svo í bréfi Sjóvátryggingarfélags Íslands h/f 26. apríl 1971:

„Samkvæmt beiðni yðar staðfestist hér með, að firmað Júlíus P. Guðjónsson, Skúlagötu 26, Reykjavík, vátryggði hjá oss í sjóflutningi sendingu af sýningarvélum, sem komu til landsins með d/ms. Goðafossi hinn 17. desember 1966. Vátryggingarfjárhæðin var kr. 117.940,00. Skilmálar sjótryggingarinnar voru samkvæmt skilmálum Institute Cargo Clauses All Risks, en þeir gera ráð fyrir, að vátryggingu ljúki í síðasta lagi 60 dögum eftir komudag varanna til landsins.

Jafnframt staðfestist, að firmað Júlíus P. Guðjónsson hefur um mörg undanfarin ár haft hjá oss fasta brunatryggingu fyrir vörur, sem geymdar eru fyrir það í Tollvörugeymslunni h/f við Héðinsgötu í Reykjavík, og er vátryggingin bundin við þann stað. Auk þessarar föstu bruatryggingar hefur firmað keypt aukatryggingar í stuttan tíma í Tollvörugeymslunni h/f bæði fyrr og síðar, þegar því hefir þótt ástæða til".

Af því, sem nú var sagt, er ljóst, að vörurnar voru fram boðnar með allt öðrum skilmálum en þær voru pantaðar. Hófust nú bréfaskipti og samningsumleitanir með aðiljum, en vörurnar voru á meðan í hinni almennu vörugeymslu H/f Eimskipafélags Íslands og heimildarskjölin fyrir þeim í Landsbanka Íslands. Í bréfi, dags. 20. febrúar 1967, sem tekið er upp í héraðsdóminn, bauðst áfrýjandi til að greiða einn þriðja vöruverðsins strax, einn þriðja í marz 1967 og einn þriðja í apríl s. á., enda hefði bankinn „full control over the consignment, until it is paid". Stefndi gekk að þessum skilmálum í bréfi, dags. 3. marz 1967, sem rakið er í hér-

aðsdóminum og stílað var til sýningar þeim, er í hlut ættu. Framkvæmdastjóri áfrýjanda fullyrðir, að hann hafi eigi með bréfi sínu frá 20. febrúar 1967 fallið frá því kaupskilyrði sínu, að vörurnar yrðu fluttar í Tollvörugeymsluna. Honum mátti þó vera ljós sá skilningur stefnda, að hann væri horfinn frá skilyrðinu. Var hann því bundinn af bréfinu frá 20. febrúar 1967. Enn héldu bréfaskipti áfram með aðiljum. Ritaði stefndi áfrýjanda hinn 20. apríl 1967 m. a.:

„Áður en við gerum frekari ráðstafanir fyrir dómstóli og til að firra yður talsverðum kostnaði, tilkynnum við yður, að þegar ber að endursenda vörusendingu okkar og að þér greiðið farmgjöld og vátryggingu, ef þér getið ekki sent upphæðina fyrir vörur þessar, þannig að hún berist hingað fyrir 5. maí. Yður reiknast allur kostnaður".

Áfrýjandi gat eigi endursent vörurnar, þar sem hann hafði eigi heimildarskjöl þeirra.

Áfrýjandi bað enn um greiðslufrest í bréfi 3. maí 1967. Í bréfum 16. maí og 10. júlí spurðist stefndi fyrir, hvort áfrýjandi ætlaði að efna og greiða.

Um vöruskjölin segir svo í bréfi Landsbanka Íslands, dags. 20. apríl 1971:

„Samkvæmt beiðni yðar staðfestum vér, að ofangreind innheimta var send oss með bréfi Bayerische Hypotheken und Wechsel Bank, München, dags. 7. 12. 1966, og móttekin af oss hinn 12. 12. 1966. Fyrirmæli hins erlenda banka voru þau, að afhenda skyldi innheimtuskjölin til J. P. Guðjónssonar h/f gegn greiðslu á DM 9.556,44.

Vér móttókum einnig bréf frá Bayerische Hypotheken und Wechsel Bank, dags. 24. 1. 67, 10. 2. 67 og 6. 4. 67, þar sem vér vorum beðnir að ítreka við J. P. Guðjónsson að innleysa skjölin gegn greiðslu.

En í bréfi, dags. 18. 8. 1967, bað hinn erlendi banki oss að endursenda öll skjölin til sín, og var það gert hinn 24. 8. 1967.

Þá viljum vér einnig staðfesta, að oss var eigi heimilt að leyfa flutning vörunnar í Tollvörugeymsluna h.f. eða endursenda hana, nema til kæmu fyrirmæli hins erlenda banka".

Eigi var framkvæmdastjóra áfrýjanda tilkynnt það, að vöruskjölin voru endurheimt til Þýzkalands.

Hinn 30. ágúst 1967 brann vöruskemma H/f Eimskipafélags Íslands. Með henni brunnu vörur þær, sem fjallað er um í máli þessu. Var vátrygging sú, sem áfrýjandi hafði tekið á þeim, þá út runnin. Er úrlausnarefnið hér, hvort hann beri áhættuna á brunanum.

Vörur þær, sem í máli þessu greinir, voru sendar áfrýjanda hingað til lands með allt öðrum kaupskilmálum en áfrýjandi hafði pantað þær. Var hann ekki fastmælum bundinn að kaupa þær með þeim greiðsluskilmálum, sem stefndi setti, þá er flutningurinn fór fram. Bar hann því ekki heldur áhættu af flutningnum, sbr. 10. gr., 17. gr. og 62. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup. Telja verður, að áhættan á því, að vörurnar færu forgörðum af óviðráðanlegum atvikum, hafi flutzt um sinn yfir á áfrýjanda, þá er dráttur varð á viðtöku þeirra af hans hendi, eftir að samkomulag varð með aðiljum um greiðsluskilmála í bréfunum frá 20. febrúar og 3. marz 1967 og liðinn var sá greiðslufrestur, sem þar greindi, sbr. 17. gr. og 37. gr. laga nr. 39/1922. En þar sem vörurnar voru hvorki greiddar né komnar í vörzlur áfrýjanda, bar stefnda samkvæmt 31. gr. laga nr. 39/1922, ef hann vildi „halda kaupinu upp á" áfrýjanda, að „tilkynna honum það innan hæfilegs tíma". Þetta gerði stefndi ekki, heldur heimtaði í bréfi 20. apríl 1967, að vörurnar væru endursendar til Þýzkalands, og lét heimta vöruskjölin aftur til Þýzkalands 18.—24. ágúst 1967. Fluttist þá áhættan á því, að vörurnar færust af óviðráðanlegum atvikum, aftur yfir á stefnda. Eftir að vöruskjölin höfðu verið endursend til Þýzkalands, voru vörurnar ekki lengur „á reiðum höndum" fyrir áfrýjanda, sbr. 17. gr. laga nr. 39/1922, en ákvæði þetta setur það skilyrði fyrir áhættuábyrgð kaupanda á vöru, að hún sé þannig til taks fyrir hann. Leiðir og þetta lagaskilyrði til lausnar áfrýjanda undan áhættuábyrgðinni.

Samkvæmt því, sem að framan er rakið, bar áfrýjandi ekki ábyrgð á því, að vörurnar fórust í eldsvoða hinn 30. ágúst 1967.

Eigi leiðir það heldur til ábyrgðar áfrýjanda, þótt hann af misskilningi tilkynnti stefnda eftir brunann, að enn væri í gildi vátrygging, sem hann hafði á sínum tíma tekið, þá er vörurnar voru í flutningi með öðrum söluskilmálum en hann hafði pantað þær.

Með skírskotun til framanritaðs ber að sýkna áfrýjanda af kröfum stefnda í málinu og fella hina áfrýjuðu fjárnámsgerð úr gildi.

Rétt er, að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti falli niður.

Dómsorð:

Áfrýjandi, J. P. Guðjónsson h/f, á að vera sýkn af kröfum stefnda, Jóns N. Sigurðssonar hæstaréttarlögmanns f. h. Enna-Werk, München, í máli þessu.

Hin áfrýjaða fjárnámsgerð er úr gildi felld.

Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómur sjó- og verzlunardóms Reykjavíkur 29. maí 1970.

1.0.

1.1. Mál þetta er höfðað með stefnu, birtri 7. nóvember 1969. Munnlegur málflutningur fór fram í málinu þann 13. maí s.l., og á þeim degi var málið dómtekið.

Stefnandi málsins er Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður f. h. Enna-Werk, München, Konradinstrasse 3-7, Þýzkalandi.

Stefndi er J. P. Guðjónsson h/f, Skúlagötu 26, Reykjavík.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða DM. 9.556.44 með 1% vöxtum á mánuði að telja frá 1. janúar 1967 til greiðsludags og málskostnað að skaðlausu samkvæmt reikningi eða mati dómsins.

Stefndi hefur krafizt sýknu af öllum kröfum stefnanda í máli þessu. Jafnframt hefur hann krafizt málskostnaðar úr hendi stefnanda að mati réttarins.

2.0.

2.1. Með skriflegri pöntun, dags. 14. nóvember 1966, festi stefndi kaup á skuggamyndavélum og fleiri vélum hjá stefnanda. Þau atriði pöntunarinnar, sem hér þykir skipta máli, eru þessi:

„To: Enna-Werk Consign to: Us.
Optische Anstalt Dr. Appelt KG, c/o Bonded 8000
München 9, Konradinstr. 3-7, Warehouse, Germany.
20 pcs. ENNALUX 300/85,
w/lamp & case.
30 pcs. ENNALUX N24J/85 mm,
w/quorz lamp & case.
20 pcs. ENNAMAT J/85 mm,
w/quorz lamp & case.
100 pcs. magazines 30 slides.
30 — — 50 slides.
23. 11. 66.
Charge to: Us.
Terms: Paid as withdrawn.
Delivery: Immediate.
Shipping Marks: JPG/351/66/REYKJAVIK/ICELAND.
.....
Bill of Lading: Full set.
.....
Invoices: Original.
Copy of Invoices: 7 copies.
Freight: Paid by us.
.....
Insurance: Covered by us".

Pöntun þessari fylgdi bréf, einnig dags. 14. nóvember 1966, og hljóðar það svo í þýðingu löggilts skjalaþýðanda:

„Enna-Werk,
Optische Anstalt Dr. Appelt KG,
8000 München 9,
Konradinstr. 3-7,
Þýzkalandi. 14. nóvember 1966.

Hjálagt sendist pöntun okkar nr. 351/66, sem við biðjum yður um að senda okkur, eins fljótt og auðið er. Pöntun þessi er gerð í samræmi við samtal okkar á Photokina nýverið, og verða vörurnar geymdar í tollvörugeymslu og greiddar, um leið og þær eru innleystar.

Að afskipun lokinni biðjum við yður góðfúslega að senda frumrit farmskírteinis og vörureikninga beint til okkar. Einnig þörfnumst við bréfs til banka okkar í yfirlýsingarformi, þar sem bankanum er tilkynnt, að þér samþykkið greiðsluaðferðina gegn-

um tollvörugeymsluna. Jafnan þegar við innleysum, mun bankinn senda yður viðeigandi upphæð beint.

Virðingarfyllst,
J. P. Guðjónsson h.f.
J. P. Guðjónsson".

Samkvæmt þeim skjölum, sem fyrir liggja, voru vörurnar sendar af stað frá München í Þýzkalandi 5. desember 1966 áleiðis til Reykjavíkur. Stefnandi ritaði stefnda bréf, dags. 7. desember 1966, og hljóðar það svo í þýðingu löggilts skjalaþýðanda:

„Beztu þakkir fyrir pöntun yðar 351/66, sem við höfum þegar afgreitt.

Því miður getum við ekki fallizt á skilmála yðar að skipta vörureikningi okkar í nokkrar greiðslur eftir magni, sem tekið er úr tollvörugeymslu.

Þessi aðferð, sem þér stingið nú upp á, viljum við ekki tilkynna banka yðar, og ekki gátuð þér um þetta á fundi okkar í Köln. Góðfúslega athugið, að viðeigandi sýningarvíxill hefur verið útbúinn og sendur Landsbanka Íslands, eins og áður var venja. Þessi nettó-verð, sem yður veitast, leyfa engar tafir, og munuð þér eflaust skilja þá afstöðu okkar".

Eins og sést á ofanrituðu, var, þegar hér var komið sögu, orðinn ágreiningur um skilmála fyrir kaupunum. Þann 2. janúar 1967 ritar stefndi bréf til stefnanda, sem hljóðar svo í þýðingu löggilts skjalaþýðanda:

„Enna-Werk,
Optische Anstalt Dr. Appelt,
Konradinstr. 3-7,
München 9,
Þýzkalandi. 2. janúar 1967.

Við viðurkennum móttöku bréfs yðar, dags. 7. desember 1966. Okkur þykir mjög leitt, að misskilningur virðist hafa valdið því, að ég taldi, að með okkur væri samkomulag um samvinnu gegnum tollvörugeymsluna. Ég minnist þess frá fundi okkar í Köln, að ég bað yður sérstaklega að starfa með mér á grundvelli tollvörugeymslunnar. Kostir þessa fyrir okkur báða mundi vera, að við mundum panta meira magn og þannig geta látið viðskiptavini okkar njóta lægsta mögulegs verðs. Þetta gætum við ekki gert, ef við þyrftum að flytja allt magnið inn í einu, með því að við yrðum að binda of mikið fé í sýningarvélum.

Pöntunin, sem við sendum yður, var gerð í þeirri góðu trú, að þegar hefði verið fallizt á þetta fyrirkomulag. Okkur þykir mjög leitt, að komið skuli hafa til þessa misskilnings, en allt um það eru vörurnar á leiðinni, og verður að innleysa þær. Þess vegna óskum við þess, að þér sýnið málinu skilning og biðjum yður um að gera þessa tilraun. Heitum við, að yður verði greiddur allur vörureikningurinn á fjórum mánuðum, eftir að þér fallizt á fyrirkomulag þetta. Ef þér samþykkið þetta, þarf ekki að útbúa neina nýja vörureikninga. Þér þurfið eingöngu að láta okkur í té bréf í yfirlýsingarformi, þar sem banka okkar er tilkynnt, að þér samþykkið þetta fyrirkomulag, og fá banka yðar til að biðja bankasamband okkar að afhenda okkur skjölin án greiðslu. Samkvæmt því munu vörurnar innleystar fyrir okkur og greiðsla send yður frá banka okkar í sérhverju tilfelli.

Virðingarfyllst,
J. P. Guðjónsson h/f".

2.2. Með bréfi stefnanda til stefnda, dags. 20. janúar 1967, gerði stefnandi nýja tillögu um greiðslu kaupverðsins. Segir svo nánar í bréfi þessu:

„Messrs. Guðjonsson Ltd.,
Export-Import,
P. O. Box 1189,
Reykjavík / Iceland. TH/H January 20, 1967.

Dear Mr. Gudjonsson,

Thanks for your letter.

1. We cabled to you to-day:

Our proposal: Pay one half for our shipment at once, the second half not later than 18th February. In disagreeing, cable back. The delivery will be recalled to us.

2. We regret of not being able as to agree to your kind of payments. We must insist as to have this as well as all further shipments to be paid on the basis of COD (less 3% discount).

3. It seems to be senseless to talk now about any recognition of your firm in regard to a capacity of representing us in Iceland, before not receiving your OK to our statement as mentioned before.

4. In case of neglecting our proposals, we regret for not con-

tinuing our relations to you, of who we thought to have chosen the right one.

We hope to hear from you soon, spoken open and frankly.

Yours very truly,
ENNA-WERK,
Optische Anstalt,
Dr. Appelt KG.
i.v.".

Stefndi gerði stefnanda gagntilboð í bréfi, dags. 20. febrúar 1967, og hljóðar bréf þetta svo:

„Enna-München,
8, München 9,
Konradinstrasse 3-7,
Germany. 20th February 1967.

Dear Sirs.

We acknowledge with thanks receipt of your letter of the 20th ultimo.

We regret very much, that so far you have been unable to come to our agreement concerning the disposition of your shipment. Regrettably the matter has been unattended to due to the writer's absence from the office. We are now prepared to take steps to pay a portion of your invoice, and we should like to make the following recommendation:

We will pay:

One third now,
One third in March,
One third in April.

We hope that you find this acceptable, and kindly request, that you send us a letter „To whom it may concern", advising your acceptance of this arrangement. This letter will go to the Bank, and the draft in their possession will be recalled. Please be advised, that the Bank will have full control over the consignment until it is paid.

We look forward to your reply and in the meantime, remain,

Yours very truly,
J. P. GUDJONSSON LIMITED".

Í samræmi við þetta síðastgreinda bréf sendi stefnandi stefnda enn eitt bréf, dags. 3. marz 1967. Er nauðsynlegt að rekja hér efni þess, en það er svohljóðandi:

„Messrs.
Guðjonsson Ltd.,
Export-Import,
Skúlagata 26,
Reykjavík, Iceland. th/h March 3, 1967.

To whom it may concern.

Re: Our shipment, effected November 30, 1966.

According to a letter of Messrs. Guðjonsson Ltd., Skulagata 26, Reykjavík, Iceland, 20. 2. 67, who will forward this to the corresponding bank, we agree to the proposals of paying as follows:

One third now,
— — in March and
— — in April 1967.

Any expenses of storage are to be charged for Messrs. Guðjonsson.

We have been advised, that the Bank will have full control over the Enna consignment, until it will be paid.

ENNA-WERK,
Optische Anstalt,
Dr. Appelt KG.
i.a.“.

Enn sendi hið þýzka fyrirtæki bréf til stefnanda, dags. 20. apríl 1967, og segir m. a. svo í niðurlagi þessa bréfs í þýðingu löggilts skjalaþýðanda:

„Áður en við gerum frekari ráðstafanir fyrir dómstóli og til að firra yður talsverðum kostnaði, tilkynnum við yður, að þegar ber að endursenda vörusendingu okkar og að þér greiðið farmgjöld og vátryggingu, ef þér getið ekki sent upphæðina fyrir vörur þessar þannig, að hún berist hingað fyrir 5. maí. Yður reiknast allur kostnaður“.

Með bréfi, dags. 3. maí 1967, svaraði stefndi tveim síðastgreindum bréfum stefnanda. Þykir nauðsynlegt að rekja hér bréf þetta í heild sinni:

„Enna-München,
Optische Anstalt,
Dr. Appelt KG.
8, München 9,
Konradinstrasse 3-7,
Germany.

Dear Sirs,

We acknowledge with thanks receipt of your letter, dated April

20th 1967, as well as your letter of March 3rd.

Regarding your letter of March 3rd we regret that your letter arrived during the writer's absence in the United States and therefore it was not attended to until the end of March. At that time we would have been compelled to pay 2/3rds or all of the outstanding invoice.

In order to explain the situation surrounding the shipment of your order to us, we should like to reiterate the following points:

When the writer discussed the bonded warehouse arrengement with you at the Photokina, it was my understanding, that you whole-heartedly agreed to co-operate on the bonded warehouse basis. Unfortunately after we placed our order, which you subsequently shipped without delay, we found, that there was a difference of understanding between your views and ours. Therefore we feel, that the entire circumstances surrounding this order has been based on misunderstandings between our firms. This misunderstanding should, however, not jeopardize our good relations, and for this reason we kindly ask you to co-operate with us once more. Because of the tight money policy in the Icelandic banks we find it generally very hard to borrow money or sell promissory notes, which we receive from our customers in payment for the goods we sell. For this reason we kindly ask you to bear with us a little longer and agree to the following settlement of your invoice. We shall pay 1/3rd of the invoice amount upon receipt of your confirmation. The difference we shall pay by 1/3rd one month later and the final installment 2 months later. We are, of course, prepared to pay all costs resulting from this delay as well as interest, if you so prefer.

We hope, that you can agree with this arrangement, and after the invoice has been successfully settled we can take up our future business relationship on a different basis".

Ekki þykir ástæða til að rekja efni fleiri bréfa hér. Hins vegar er þess að geta, að framangreindar vörur komu til landsins með Goðafossi 17. desember 1966, og sýnist varan hafa legið óhreyfð í vöruskemmum H/f Eimskipafélags Íslands við Skúlatún í Reykjavík, unz hún fórst í eldsvoða, sem þar varð í lok ágústmánaðar 1967.

3.0.

3.1. Stefnandi heldur því fram, að greiðsluskylda stefnda sé tvímælalaus. Skilmálar af hálfu stefnanda hafi ávallt verið þeir,

að stefndi ætti að greiða vöruna gegn afhendingu nauðsynlegra skjala í Landsbanka Íslands.

Þá hefur stefnandi bent á, að með framangreindum bréfaviðskiptum hafi stefndi ætíð lofað að greiða vöruna. Greiðsluskylda stefnda sé því tvímælalaus og varan úr ábyrgð stefnanda, eftir að hún hafi verið afhent flutningsmanni vörunnar.

3.2. Stefndi heldur því fram, að samningar hans við stefnanda hafi verið miðaðir við það, að vörupantanir yrðu sendar í tollgeymslu hér á landi, þannig að stefndi gæti tekið vörurnar úr tollgeymslu, jafnharðan og þær seldust. Þennan samning hafi stefnandi ekki staðið við og hafi það orðið til þess, að viðskiptin hafi ekki getað gengið, eins og til hafi verið ætlazt í upphafi. Þvert ofan í beiðni stefnda hafi varan verið send í pakkhús hjá Eimskipafélaginu.

Enn fremur bendir stefndi á, að greiðslutilboð hans samkvæmt bréfi því, sem rakið var í 2.2., dags. 20. febrúar 1967, hafi ávallt verið bundið því skilyrði, að varan yrði flutt í tollvörugeymslu, og að stefndi gæti þannig fengið hluta hennar afhentan án þess að greiða vörusendinguna að fullu.

Samkvæmt þessu telur stefndi, að enginn samningur hafi komizt á um kaup á umræddri vörusendingu og því hafi varan verið á ábyrgð stefnanda máls þessa í geymslu H/f Eimskipafélags Íslands, þegar hún fórst í eldsvoða. Loks bendir stefndi á, að stefnandi hafi verið búinn að samþykkja að taka vöruna til baka, en látið það undir höfuð leggjast. Í því sambandi er lögð áherzla á, að það hafi verið á valdi stefnanda, og hans eins, að fá vöruna endursenda.

4.0.

4.1. Eins og rakið er í 2.1., gerði stefndi pöntun á vörum hjá stefnanda 14. nóvember 1966. Verð vörunnar átti samkvæmt pöntuninni að miðast við fob.-verð, þær áttu að sendast í tollvörugeymslu hér í Reykjavík og greiðast smám saman, eftir því sem stefndi innleysti þær úr tollvörugeymslunni.

Stefnandi sendi vöruna af stað til Reykjavíkur, en féllst ekki á framangreindan greiðsluhátt, heldur krafðist greiðslu í Landsbanka Íslands gegn afhendingu nauðsynlegra skjala.

Þetta svar stefnanda var því nýtt tilboð, sbr. 6. gr. laga nr. 7/1936. Stóð í samningsumleitunum milli aðilja um greiðsluskilmála, unz stefndi með bréfi, dags. 20. febrúar 1967, sbr. 2.2., gerði

ákveðna tillögu um greiðsluskilmála, sem stefnandi samþykkti með bréfi, dags. 3. marz 1967, eins og rakið er í 2.2.

Stefndi hefur haldið því fram, að þetta síðastgreinda samþykki stefnanda hafi eigi verið í samræmi við tilboð hans, sem hafi miðazt við það að fá hluta vörunnar afhentan, áður en hún yrði öll greidd. Stefndi, sem átti þegar að vera ljós skilningur stefnanda, skýrði honum þó ekki frá þessu misræmi þegar, er tilefni var til, en bað um greiðslufrest með bréfi, dags. 3. maí 1967, eins og vikið er að í 2.2.

Samkvæmt framanrituðu var því stefndi bundinn við samþykki stefnanda samkvæmt áðurgreindu bréfi, dags. 3. marz 1967, sbr. 2. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1936.

Kaupsamningur hafði því komizt á, og var vörusendingin á ábyrgð stefnda, er hún fórst í bruna samkvæmt framansögðu, sbr. 17. gr. laga nr. 39/1922.

Dæma ber því stefnda til að greiða stefnufjárhæðina, sem er tölulega óvefengd, ásamt vöxtum, sem ákveðst 7% á ári. Vaxtatími skal miðaður við 1. apríl 1967 til greiðsludags.

Dæma ber stefnda til að greiða stefnanda málskostnað, sem þykir hæfilega ákveðinn kr. 13.000.00.

Dómarar í máli þessu voru Stefán M. Stefánsson, settur borgardómari, og meðdómendurnir Gaukur Jörundsson prófessor og Jóhann J. Ólafsson kaupmaður.

Dómsorð:

Stefndi, J. P. Guðjónsson h/f, greiði stefnanda, Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni f. h. Enna-Werk, München, DM. 9.556.44 með 7% ársvöxtum frá 1. apríl 1967 til greiðsludags og kr. 13.000.00 í málskostnað.

Framangreinda fjárhæð ber að greiða innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að telja að viðlagðri aðför að lögum.

Fjárnámsgerð fógetadóms Reykjavíkur 20. júlí 1970.

Ár 1970, mánudaginn 20. júlí, var fógetaréttur Reykjavíkur settur að Skúlagötu 26 og haldinn þar af fulltrúa yfirborgarfógeta, Hjálmari Hjálmarssyni, með undirrituðum vottum. Fyrir var tekið: Málið A 1791/1970. Enna-Werk gegn J. P. Guðjónssyni h/f.

Fógeti leggur fram nr. 1 gerðarbeiðni, nr. 2 dóm úr sjó- og verzlunardómi Reykjavíkur nr. 250/1969.

Fyrir gerðarbeiðanda mætir Jóhann Steinason vegna Jóns N.

Sigurðssonar hæstaréttarlögmanns og krefst fjárnáms fyrir DM. 9.556.44 með 7% ársvöxtum frá 1. apríl 1967 til greiðsludags, kr. 120.00 í endurrits- og birtingarkostnað, kr. 13.000.00 í málskostnað samkvæmt gjaldskrá L. M. F. Í., kostnaði við gerðina og eftirfarandi uppboð/innheimtuaðgerðir, allt á ábyrgð gerðarbeiðanda.

Gerðarþoli er hér ekki. Fyrir hann mætir Júlíus P. Guðjónsson, sem starfar hér. Áminntur um sannsögli kveðst hann ekki geta greitt og segir, að málinu sé (eða verði) þegar áfrýjað, en getur ekki lagt fram áfrýjunarstefnu. Samkvæmt framkomnu verður fógeti að láta gerðina fara fram.

Samkvæmt kröfu umboðsmanns gerðarbeiðanda og ábendingu mætta lýsti fógeti yfir fjárnámi í eign gerðarþola, bifreið, R 19917, Ford Transit, árgerð 1967, svo og peningaskáp af Meilink gerð, staðsettum að Skúlagötu 26, verzlun gerðarþola.

Fallið var frá virðingu.

Fógeti skýrði þýðingu gerðarinnar og bryndi fyrir mætta að skýra gerðarþola frá fjárnáminu. Upplesið, játað rétt bókað. Gerðinni lokið.

Föstudaginn 17. desember 1971.

Nr. 46/1971. **Lánasjóður atvinnubifreiðarstjóra**
(Þorvaldur Þórarinsson hrl.)
gegn
Ingjaldi Ísakssyni og gagnsök
(Ólafur Þorgrímsson hrl.)

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómarar Hæstaréttar.

Samvinnufélög.

Dómur Hæstaréttar.

Aðaláfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 31. marz 1971. Krefst hann sýknu af kröfum gagnáfrýjanda og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Gagnáfrýjandi hefur áfrýjað málinu af sinni hendi með